

CRIMES et VILLES

(CÜRÜMLER ve ŞEHİRLER)

Dr. H. Yılmaz GÜNAL

Denis SZABO, *Crimes et Villes*, Etude statistique de la criminalité urbaine et rurale en France et en Belgique, Bibliothèque de Sociologie Criminelle, Edition Cujas, Préface de Henry LEVYRUHL, Introduction de Jean PINATEL, 1960, 242 sayfa.

Montréal Üniversitesi, Sosyal İlimler Fakültesi Doçenti Denis SZABO, Cürümler ve Şehirler adlı eserile ilginç bir konuyu, sosyolojik bir görünümünden incelemiştir.

Şehir ve köy suçluluğu arasında fark var mıdır ve varsa bu nicelik veya nitelik bakımından mıdır? Kesinlikle ölçülmesi mümkün mü, sebeplerine gidilebilir mi soruları sosyoloğların dikkatini daha önce de çekmiştir. Buna rağmen önsözle LEVY-BRUHL'ün de belirttiği gibi, eser bu sahadaki boşluğu doldurabilecek Fransa ve Belçika'da çağdaş devrin önemli bir konusunu inceleyen monografik değerli bir çalışmadır.

Yazarın genellikle şimdiye kadar kabul edilmiş bazı kurallara karşı neticelere de «sonuç» kısmında vardığı eser, dört bölümden meydana gelmiştir.

Birinci bölümde: şehir ve suç sosyolojisi, kuramsal meseleler ve çalışmanın varsayımı başlığı altında, şehir ve sosyolojik bakımdan suçluluk tanımları, şehirleşme derecesi ve suçluluk nisbeti üzerinde durulmuştur.

İkinci bölümde: tarihçe adı altında suçluluk istatistiklerinin Fransa ve Belçika bakımından şehirleşme ile beraber değişimi belirtilmiştir. Fransa bakımından istatistikler 1933 den başlarken Belçika bakımından da 1825 den itibaren olan durum gösterilmiştir.

Üçüncü bölüm: Fransaya ayrılmış ve şehirleşme ve suçluluk münasebetleri çeşitli bakımlardan incelenmiştir. Yargı çevresi yö-

nünden suçluluk ve şehirleşme tahlili, toplumsal bünye ile suçluluk ve şehirleşme münasebeti çeşitli bölgeler bakımından yapılmıştır. Şehirleşme ve suç tipleri incelenirken sosyolojik bakımdan suçları altı gurupda toplayarak mukayese yapılmıştır. Burada suç guruplarını teşkil ederken, yazar bazı guruplara uzak ilişkileri ancak bulunabilecek bazı suçları da aynı guruptanmış gibi koymuştur. Bu altı grup ise şunlardır: meslekî bir çevrede işlenebilecek suçlar, şiddet suçları ile, aile müessesesine karşı suçlar, az gelişme haline has suçlar, mülkiyete karşı suçlar, son olarak da alkolizm, oyunlar, uyuşturucu maddeler ve cinsî suçlar toplanmıştır. Ayrıca diğer iki kesimde ise bu suç guruplarının şehirleşme ile ilgileri incelenmiştir.

Meslekî bir çevrede işlenen suçlar ve şehirleşme ile ilgisinin şimdiye kadar ilşenmemiş olduğunu belirttikten sonra, grafiklerin incelenmesinin bu suç tipleriyle şehirleşme arasında tam bir korelasyonun olmadığı görülmektedir. Bazan küçük şehirler, bazan diğerlerinde nisbet değişebilmektedir. Tezat olabilecek durumu yazar, «beyaz yaka» suçlarıyla izah etmektedir. Yahut köylerde meslekî kontrollerin daha sıkı olduğu veya şehirde suçları saklamanın da daha kolay olabileceğini dolayısıyla meselenin çözümünde kesin bir neticeye varılamamasında sosyal olayların çok taraflılığının rol oynadığı belirtilmektedir.

Aile müessesesine karşı olan suçlarda ise: bazı istisnalar mevcut olmakla beraber genellikle büyük ve orta şehirlerde aile müessesesine karşı işlenen suçların daha çok, küçük şehirler ve köylerde ise daha düşük olduğu neticesine varılıyor.

Az gelişme haline has suçlar: böyle bir suç tipinin de şehirleşme bakımından tahlil edilmediği belirtildikten sonra şehirlerin «clochards» ve köylerin de «gezgin» lerine dikkat çekilmektedir. Bu suç tipi ile tam bir münasebetin görülemediği bazan nisbeten büyük şehirlerde, şehir dolaylarındaki kadar yüksek bazan aksi olduğuna işaret edilmektedir. Belki böyle bir halin kötü iktisadî şartla izahı mümkündür denilmektedir.

Genellikle, şiddet suçları köyde; mülkiyete karşı suçlar, ahlâkî bozulma suçları ise şehirlerde yaygındır, denmesine rağmen yazar ilgi çekici neticelere de varmaktadır.

Suçluluğun diğer görünümü kısmında ise, bazı mahkûmların şehir ve köy durumuna göre dağılışının farklı nisbetler gösterdiği belirtilmektedir. Mahkûmlar arasında alkoliklerin daha ziyade şehirde daha önem taşıdığı düşünülmesine rağmen yazar hemen he-

men aksi neticeye varmıştır. Kadın suçluların nisbeti ile şehirleşme arasında tam bir mutabakatın olduğuna işaret edilmiştir. Bilhassa Paris bakımından önemine temas edilmiştir. Yabancı suçluların ve mükerrirlerin şehirlerde suç işlediği ve bununla ilgili neticelere varılmış, hakiki suçluluk ve kanunî suçluluk ayırımı yapılarak bunun şehir ve köye göre durumları da belirtilmiştir.

Diğer bir kısımda ise her yargı çevresi (arrondissement judiciaire) nde işlenen suçların bir toplamı yapılarak işlenen suçların profil görünümü sağlanmıştır. Pek fazla birşey ifade etmemekle beraber her çevrenin karakteristik suçlarının dikkati çekmesine faydası olabilmektedir.

Dördüncü bölümde ise aynı konular Belçika bakımından da incelenmiştir.

Netice kısmında varılan sonuçlar Belçika ve Fransa bakımından mukayeseli olarak değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Bu yönlü çalışmaların bir çok imkânsızlıklara rağmen memleketimiz bakımından da gerçekleşmesi suç saikleri üzerinde aydınlatıcı neticelere doğru götürmesi bakımından faydalı olacaktır. Önleme tedbirleri buna göre daha rasyonel bir şekilde ve imkân dahilinde alınabilme şansına sahip olabilecektir.